

پدیده بهرام بیضایی، از مصائب تا فراق

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۲۲

کد مقاله: ۹۹۸۲۴

علیرضا اکبرپور^۱

چکیده

بهرام بیضایی از جمله تصویرسازان معاصر ایرانی است که شاید دادن لقب استاد نمایشی و سینمایی به او بی‌دلیل و بی‌بهره نباشد. در طول سالیان فعالیت کاری وی، همواره حوادث کم و بیش شبهه‌برانگیزی پیرامون وی وجود داشته است. حوادثی که بنا بر پاره‌ای از نظرات در کم‌کاری این پژوهنده بزرگ هنرهای نمایشی موثر بوده است. بیضایی در نقش زدن به گذشته و مرور تاریخ و برقراری گفتمان دیالوگی میان گذشته، حال، آینده یکی از بی‌بدیل‌ترین کنش‌گران عرصه‌های نمایشی است و آثارش از این منظر بسیار قابل تأمل هستند. او به ساخت و احیای واژگان ناب پارسی حساسیت مثال‌زدنی از خود بروز داده و تعصبی منحصر‌بفرد از خویش به نمایش گذاشته است. بهرام بیضایی با ظرافتی خاص، خویش را عاملی جهت نقد سیاسی در دهه‌های اخیر ساخته که گمان می‌رود این موضع وی با سوء برداشت‌های افراطی تأویل‌گران سیستمی و حکومتی مواجه شده و ضمن محروم ماندن او از شور و شوق ساخت و تولید محصول سینمایی و نمایشی باعث دوری و قهر بیشتر او از فعالیت اجرایی در سرزمینش ایران شده باشد. پژوهش حاضر ضمن استدلال علمی و منطقی بر مصائب بیضایی تلاش دارد تا برخوانشی واقعی از توانمندی‌های این هنرمند بزرگ ارائه دهد تا سوء تفاهم جدی در درک پدیده بیضایی اندکی روشن گردد.

واژگان کلیدی: بهرام بیضایی، اسطوره، تاریخ، سفر، آینه، آقای واژه، آقای میزانشن، گفتمان دیالوگی، شورش، سینما، تئاتر.

۱- کارشناس ارشد در رشته سینما و ادبیات نمایشی- مدرس دانشگاه جامع علمی و کاربردی